

30к 3
12767

З Ь М Е С Т.

	Стр.
Пятрусь Броўка. Дайце новую музыку— <i>верш</i>	3
„ Не выгінай свае далоні...— <i>верш</i>	—
„ Даўнейшае— <i>верш</i>	4
Янка Відук. Загока ў буры— <i>аповесць</i>	5
Рыгор Казак. У падвячорку— <i>верш</i>	21
Юрка Лявонны. На вятры— <i>фрагменты</i>	22
Рыгор Казак. Быльнег— <i>аповяданьне</i>	25
Арцём Вясёлы. Вольніца— <i>аповяданьне</i> (пераклад з рас. Я. Відука)	32
Янка Відук. Галоп— <i>верш</i>	38
Апанас Атава. Прадоўнаму веку— <i>верш</i>	39
„ Дорогаю— <i>верш</i>	40
Уладзімер Варава. Начаьства— <i>фэльетон</i>	41
Юрка Бігус. Вухкаюць заводы— <i>верш</i>	45
Зьм. Сьнежка. Удзяко Акіта— <i>крыт. нарыс</i>	46
Удзяко Акіта. Аб Японскім Леф'у— <i>нарыс</i>	48
Паўлюк Шукайла. Літаратурнае сёння— <i>крытычны нарыс</i>	50
„ „Пресвятая богородица, спаси нас“— <i>аб творчасці У.л. Жылікі і Міколы Байкова</i>	61
Макар Шалай. Паэты і пісьменьнікі Полаччыны— <i>крытычны нарыс</i>	66
Б.—Б. Вясноваы мэлэды— <i>рэцэнзія</i>	73
Г. Ш. Полюмя № 1 за 1928 г.— <i>рэцэнзія</i>	75
Статут Беларускай Літаратурна—Мастацкай Камуны	79

РОСКВІТ

ЧАСОПІСЬ ЛІТАРАТУРЫ МАСТАЦТВА І КРЫТЫКІ

ВЫТВОРЧАСЬЦЬ
БЕЛАРУСКАЕ ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАЕ КАМУНЫ

№ 2

САКАВІК—КРАСАВІК 1928 г.
М Е Н С К

Вольніца

Арцём Вясёлы

Вясна восемнадцатага. Першая наша вясна. Кубань, Чорнамор'е, Новарасійск, Рэсэфсэрыя. Пыл, тлум, крык, лютаванне, паводка—урывістая вада...

Усю дарогу гутаркі ў вагоне. Аб чым крыкі? Аб чым спрэчкі? Усе справы ў адно кольца прыводзё: бі буржуяў, бі, душа з іх вон! Усё наша. Галава—мы. Кіпці—мы. Беламордыя? Што нам беламордыя,—сіла наша. Усіх патопчам. Усіх парвём. Простанародная рэвалюцыя: плач і стагнаньне, песні і сьлёзы.

Насустрэч, пад Таннэльнай, два эшалёны папаліся—урэзны франтавік, кроў родная. Стогнэ Дніпр, стогнэ шырокі. Ё ўсе аднаго напрамку: дзюбануць. Усе махаюць вінтоўкамі і страшнымі галасамі эрэзрумскіх вышынь равуць:

— Далоў Хвілімонава...

— Рві кадэцтва...

— Поіздылы, попылы... Тэпэрычка мы поіздымо...

— Крыў, таварышы...

— Капіталу няма зьлітаваньня...

— Далоў...

А Хвілімонаў глаўкаверх царызму па-на Кубані. У годнасьці сваіх гад паўзучы—вайсковы, казацы круг з радаю спарываў. Але мы раз і на заўсёды супроць усяе гэтае хэўры. А бойкі навакол рыкаюць пад Цімашэўкай, Ціхарэцкай, Невінкай. Скрозь бойкі: па ўсёй Тамані, па-над Кубанню, аж да самага Церака. Сапраўды, далоў генэрала Пакроўскага. Дужа шкодны генэрал для сялянскага насельніцтва.

Ду-ду. Ф'юрр...

— „Березай, вылезай“.

Новарасійскі гарадок. Станцыя Новарасійская.

— Дзе камэндант?

— Ах, браточак, сур'ёзныя справы...

— Франтавікі не падгадзюць—у адзін моэнт абробяць справы ў лепшым выглядзе...

— Эх, ваша блародзёдзя, трымайся, не валіся... Франтавік ён...

— Дзе камэндант? Пад дзевятае яго рабро!

— Ёсьць.

— Дабрыдзень.

— Ваш мандат.

— Тутачкі.

Правільны мандат: станічнік Максім Кужэль, як дэлегат па зброю. А камэндант, з учора, разваліўся ў мяккай фатэлі і языком ледзьведзье.

— Не ад мяне залежюць...

— Як так?

— Так.

— Ды як-жа так?

— Гэтак.

— Ды які-ж ты і камэндант, калі зброі ня маеш... А калі экстраны напад контры?

— Не ад мяне залежюць...

— Га, чортаў сынок!

Плюнуў дэлегат цераз камэнданта на сьценку, давай у горад зрывацца.

Савет рабочых, салдацкіх...

На ўсходцах народ, у залах народ—рукі не праб'еш. З Чорнамор'я мужыкі. Малдаване з Джубгі, Дэфанаўкі, Сапсульскай. Матросікі лётаюць

туды-сюды: дзе-б гарэлачкі дрызнуць. Тут-жа невядомы салдат срыбраныя галеркі прадае.

Паштырхаўся-паштырхаўся Максім; хадоў не знайсьці, і праняў яго такіта апэтыт, такі апэтыт... Прымасьціўся на падзаконьніцы, хлеба адламаў і вось-вось за сала... зірк: дарагі таварыш Васька Галаган кажа:

— Здароў, галубок.

— Ды няўжо-ж ты жывы застаўся?

— Э-э, мяне не бярэ ні шрот, ні куля...

— Ай, рады я страшэнна.

Ї вышла тут экстраная гутарка. Сьмяецца Васька—адкрыты прыяцель... Падманіў таварышоў ды ну апавядаць, як з Максімам у трубе начавалі, як удвох па тэлеграфу горад каўкаскі ўзялі. Сьмяюцца матросы: атынкаўка са столі сыплецца, савецкія шпалеры вянуць—стружкай па сьценах завіваюцца.

— А ў Савет тутэйшы ўсякая браздзяга панабівалася: і бальшавікі, і меншавікі, і кадэты, і эсьцерывы... Зброі табе, салдат, не дастаць.

— Як так?

— Ды так.

— Ды як-жа так?

— Ды гэтак.

— Шчо-ж, цэ такі за совет, колы зброі для добрых людзей нэ прыгатаваў. А колы экстраны напад контры? Воны і вусом нэ моргнэ...

— Не па прызначэньню папаў.

— Ё-х, сэрцу стала смутна. Зачапіў Максім Ваську за рукаў, давай маліць-прасіць:

— Васёк, таварыш падсэрдэчны...

За што мы пакуту несемлі, трудзіліся? Далоў залатую шкуру. І нашто нам кіслая меншавіцкая ўлада? У контрах уся Кубань—трыццаць тысяч казакаў. Што тут рабіць і як тут быць! — Заспакой ты сваё салдацкае сэрца.

— Будзь упэўнены, зброю дастанем.

— Слова—волава.

— Дапраўды, далоў кісла меншавіцку ўладу...

— А Савет, Савет—чкі!—будзь здароў цацанка!

— Уся ўлада ў нашых руках... Харомы, палацы і гэтак далей.

Узрадаваўся Максім. Ды ці так узрадаваўся—сала і хлеба акраец на падзаконьніцы забыўся.

Кагалам прытупалі ў гасьцініцу „Расія“. Малюнкi, канапы гэтыя самыя ды фіранкі—чысты шоўк. Барахла панавальвана, барахла: сюды павернешся—чамадан, туды—клунак, удвох не падняць. Рапцілілі пляшачку, другую. Успаміналі з Васькам, як на аўтамабілі міма дарогі часалі,—выпілі. Пра трубу ўспамінулі—яшчэ выпілі. За папоўскі бот зноў выпілі. А пасья таго вывеў Васька госьціка дарагога цераз шкляныя дзверы на тэрасу. Вывеў дый паказвае:

— Вунь немцы ў Крыме. Вунь Украйна, краіна хлебародная, усю яе зваявалі, сьцягваючыны, а флёт наш сюды адсунулі.

— Немцы?

— Немцы, Максім, немцы... Шлём блём давай флёт па брэст-літоўскаму. Жарты! Распусьцілі мы дымок—сюды ўплітавалі. Вып'ем віно да астатняга ядра, далей паедзем, разбурым усе берагі і з гонарам памрэм.

— Вася, навошта паміраць? Памерці—справа ня хітрая...

— Я? Мы? Ды ніколі. Усё прайшлі з бойкамі, з агнём: гайдамакаў білі, Раду білі, пад Белградом Карніла шарахнулі, з Каледзіным хапнуліся, у Крыме з татарамі біліся, афіцэраў тапілі ў пучыне марской... Калі афіцэр—фактычна контрык...

— Бі тычкам. Бі з навесу. Бі нотмаш. Хрулі гадаў.

— Справідлова, дзядзька. Поўны зварот сабатажу. Увесь шлях пад сабатажам. Мокравусаўскі атрад—чуў? Наш атрад... Чорны флёт... І кругом цяпер судавыя камітэты—наша братва: чумазаа, нячэсаная, ніводнага ў акулярах няма. Дні і ночы ў нас сходы і мітынгі, мітынгі і сходы. На дні выпіхаем па тысячы рэзалюцыі—присягаем, прысягаем і прысягаем: бі контру. Баста...

— Правільна, ад Новарасійска мора пачынаецца. Караблі гуськом. Увесь чорны флёт. Гарматкі, дымок, сьцягі

святочныя. Раніцамі з дрэдноўту „Воля“ малым токам радзе па ўсёй эскадры:

У
сім
усіму
сімягон
вняўвечарыў
горсадуадчынен
аясцэнанавольнымп
аветрыканцэртмітынг
шампанскаебалдарання
ўваходвольнываенморызап
рашаюццабезвыключэньняняха
йжывеняхайжывеняхайжыведало
ўдалоўняхайжывевольнычарнамор
скіфлёт Тройка.

Команды на беразе. Дванаццаць тысяч матросаў на беразе.

Колькі гэта тлуму.

Гасьцініцы і дамы буржуйскія ляміцца. Харомы, палацы і гэтак далей. Савет, што Савет! Лепш аб ім не гаварыць, і слоў ня траціць. Давай шампанскага—і кіслы савет з бяздонных сутарэньняў Абрау-Дзюрсо перакочваў на караблі шампанскае. У тыдзень па два вядры на лыч. І цана сходная—дванаццаць рублёў бутэлька—цвёрдая цана. Хапала і гарэлка, мікалаеўскае, белагаловае. Сьлязу выбівала, за сэрца брала старарэжымная, злосная гарэлка. Савет—чхі!—будзь здароў—пагрымушка з гарохам. І такое бывала: ноччу, загнаўшы ўсіх стаеннікаў і дзеля сьмеху ператапіўшы хурманоў у віне і керанках, падвальвалася да Савету буяная хэўра, абвешаная бомбамі, кольтамі...

- Давай аўто!
- Тыл—штацка правінцыя.
- Душу вымем.
- Го-го-го...
- Давай аўто!..

Высуецца ў ваконца дзяжурны член, у шынэль апрануты.

— Таварышы, я сам чатыры гады кроў праліваў, але аўтамабіляў у Савете няма... Вы, як сьвядомыя, павінны...

- Ботай.
- Куды падзелі?
- Прапілі?
- Немцам хаваюць.

— Душу выдзерым...

— Таварышы...

З натаўпу для забаўкі стралялі. Мо' ўгару. Мо' ў члена прамахваліся. Ня кожны, скажам, разуменьне аб прыцэле мае. Так.

А член кідае:

— Я ня супроць... Я сам франтавік... Замест аўто Савет выставіць пяцьдзесят бутэлек шампанскага.

— Мала...

— Не залівай нам.

— Бач, франтавік,—нажаваў лыч як...

— Мала!

— Дзвьесце...

Сходзіліся на сотні.

Усяк бывала.

Дзяўчаткі-мармулёначкі да аднае за маракамі. Віхром вясельлі. Дашчэнту гульня. Вясельныя цугі кішкамі. Праз увесь горад. Скрозь. Вясельлі кожную гадзіну, кожную хвіліну. Пінка-гулянка. Дым-гураган. Жыцьцё на поўны ход. Хрыплыя жанішкі. Нявесты—першы сорт карамелькі. Дружкі, таварышкі, цётчкі—як належыць. Пярсьдэнкаў—гураган: з пальцамі насеклі ў карніл-афіцэраў. Шлюбы, ляхмачы асіплі. Музыка дах ірве. Грошай шмат. Усе скачуць. Усе паяюць. Дым у неба.

Жэніцца Васька на буржуйскай дачцы. Грошы ўсяму шапка. Васька з Маргарытачкай на покуце за сталом сядзяць, адзін аднаму ўсьміхаюцца. Маргарытачка ў форменцы—маладога падарунак. Куражыцца Васька. Ушчаміў у за хрыбецінку. У міндальных губкі цалуе. Віно п'е, шклянкі б'е, пахвальваецца:

— ... у натуральным выглядзе з падліўкаю...

— Эх, і вясёлы-ж народ матросы! Дэлегат па зброю, Максім, сярод іх, як іржавы курган у зялёным стэпу. Думка грызе—і як-бы зброі разжыцца—чакаюць станічкі... Хоць, якая тут зброя, калі Васька жэніцца?.. Адгуляем, адскачам і...

Іржэ братва, на слова ня верыць:

-
-
- Га-га-га!
- Го-го-го!

— А-ха-ха-ха!

Васька пузырыцца:

— Што я вам,—кажа,—чувырло якое?

Васька з двух шпалераў на падзадох садзіць у пусты бутэлькі, што настаўлены на раяль. Бабы вішчаць. Братва дешыцца. Чачотачку, паўзунка, жабку як трасяне-трасяне Васька, докці на адлёт:

— Ірві ночкі...

— Раўняй дзянькі...

Бацька, гэта значыць буржуй іхны, бязуюмна, скача. На карку памяты брыль. Горла буржуйскае шыраў за халыву разношану. Рве камарынскага на дэмакратычных пачатках:

— Аарррара... Ааррра...

Іржуць матросікі. Над буржуем падсьмяхаюцца:

— Не. Прасьявай-от ты нам яблечку...

— Страсяні брыламі...

— Павесялі гасьцей...

— Сып на ўсю залатоўку...

— Уморушка-Тацьцянушка...

А мамулька, гэта значыць буржуйка іхная, дыхае над галубкамі. Пылам сьцелецца:

— Дзяўчынка яна ў мяне чуткая, далікатная. Гімназію з залатым медалем... Ужо вы, Васіль Пётравіч, вельмі прашу, будзьце з ёю ласкавей... Яна зусім, зусім дзіць...

Ваську ад расчуленьня сьляза прабівае:

— Мамуля, ды хіба-ж мы не разумеем... Ды-ж я ўсе старанні...

Маргарытачка за раялем трэньбрэнь, яе васковы галасок гасьне ў мутным вантробным равенні:

Ах, ты, яблычка,
Ды з боку кручана...

І на вуліцы пад вокнамі падхопліваюць з подсьвістам. Не зразумееш, плачуць ці сьмяюцца шыбы, і ў рамы лыч дзіка-вясёлы:

— Э, ды тут гулянка...

Пад вокнамі лятучы мітынг:

- Вяселье.
- Ну!
- Верная справа.
- Заляцім, братва...

— Валіся...

— Заходзь, брацікі, заходзь... Месца хопіць. Віна хопіць...

— Нашто-ж біць вокны?

Раніцою з пахмелья:

— Ах, ах...

— Дзе малады?

— Няма маладога!

Прапаў малады.

Цёшча плача. Маргарытачка бялугаю раве: ахарошвае ягадкі памяты. Дружкі пахмяляюцца, да таварышак падсватваюцца. Дзетвара выціскае з бутэлек пахмелку.

Няма Ваські.

Выходзіць, на фронт махнуў. А мо' і не на фронт. Увечары нібыта бачылі Ваську—у гортэатры люстэркі біў. А заўтра, чужы, нібыта ўкачалася ў яго „артыска“. „Зафалаваў“ Васька „артыску“ францускую. Разраз—па руках—і ў лазню. Жыцьцё таму Ваську. Куражыцца, нягоднік: „артыска“, прыцэса, баба звыш усякіх правоў.

Прышлі хлопцы гуляць і бачаць: „артыска“ не артыстка, а самая праўская патаскуха—Клаўка Банцік. Хто-ж ня ведае Клаўкі Банціка? Васька, наша добрага сэрца чалавек, і то зароў.

— Ах, ты, кудлячка!

Пляхнуў ёй пальцам пад рэбрынку раз, другі—і ў разьліку: чалавек Васька бяз хітрыкаў.

Стогнуць, калышацца дамы.

Скачуць вуліцы.

Прыхіліўся „ходзя“ да „Расіі“. Па невядомай прычыне плача „ходзя“, разьліваецца:

— Вольгуля, мольгуля...

Выкаціліся з „Расіі“ хлопцы і наваліліся на „ходзя“:

— Хам...

— Гам...

— Кітаёза...

— Чарапашын хвост.

— Што азначаюць твае сьлёзы?..

— Вольгуля, мольгуля... Мая лабіла, лабіла ўсе глосы плалабіла: папілоса няма, халепа няма.

Сьлёзы гэтыя з яго так і пруду.

— Ха-ха!

— Гу-гу!..

— Небарака, абскрабі сьлязу, едзе
з нами.

— А-й, дзівачына, кругом слаба-
да, а ты плачаш.

— Едзе...

— Мая топла, таваліса...

— Эх, разьвезла, размазала.

— Стой, не валіся.

У дыміну п'янага дэлегата Максі-
ма ў дзесяць рук упіхнулі ў рэквіза-
ваную архірэйскую карэту з прала-
маным бокам. Уваліліся—Галаган,
Сувораў, кітаёза, яшчэ нехта. Са-
рвалася пара, убраная ў чырвоныя
касьнікі. І ў коняй сьвята. І коням
весела.

— Пашоў!

— Гушкай, гушкай!..

— Рві маліну!

— Сячы самародзіну!

— Хха, фьююююююю!..

Памятаў Максім станіцу. Фронт
памятаў, гнедзенькага жарэбчыка Со-
кала. А словы, як ракі п'яныя, рас-
паўзаюцца:

— Вася... Родны... Госпадзі... Браці-
кі... Контра ўся Кубань... Трыццаць
тысяч казакаў!..

— Пачакай, і да казакаў дабарэм-
ся і іх на месяц шпіляць будзем.

— За што мы пакутуем?..

— Не расстройвай, салдат, ты сваіх
нэрваў!.. Усіх беламордых пераб'ём і
баасстгаа—астанецца адна пралета-
рыя!..

— Зброю табе дастанем!..

— Павінны мы пагуляць!.. Першае
сьвята ў жыцьці!..

— Вася!..

Гартэатр. „Гейша“. Цікавая шту-
ка. Радаваўся кітаёза, як малое дзі-
ця. Сьмяяўся кітаёза, у далоні пры-
плясківаў:

— Уф, мая топла!..

Максім пад крэсламі стаў. Трое ў
карткі перакідаліся на заднім пляне.
А Галаган з Суворавым панастаў-
лялі побач лёжы бутэлькі. Хлэбалі
шампанскае. „Гейшай“ цікавіліся і
языкамі прычмокалі:

— От гэта так!

— Бравааааааааааааааааа!..

— Вахтаналія!

Разбудзіў Васька Максіма.

— Едзе!

— Куды?

— За грашанятамі на дрэдноўт
„Свободная Россия“. Адчыніў Гала-
ган куфэрак куты: кераанкі, мікалаеў-
кі, грыўні, карбованды, бранзалеты—
усё на сьвеце. Падарыў сябручку
бінокль Цэйс на тры фазы.

— От і партабаку бяры!.. Не сум-
нявайся: партабака сем каратаў!..

У дэлегата рукі трасуцца. Бінокль
запазуху сунуў. Партабаку ў кулак
утапіў. Падмаргнуў дэлегат Максім:

— За два аглядкі куплена.

— Ні божа мой!.. Рабаваць? Ніколі
нідзе на грош не ўваравалі. Усё ў
зьмёрлых адабрана. Скажы, нашто
нябожчыку партабака ў сем каратаў?

Максіму, бязумоўна, крыць няма-
чым. Памацаў бінокль за пазухай,
азірнуўся:

— Паказаў-бы ты карабель мне
Вась!.. Э, недзе, махіна!..

— Можна.

Слушчаліся ў качагарку. Васька
сыпаў:

У нас на мінаносцы „Пронзи-
тельном“ трыста мясцоў золата на
палубе без аховы валяецца, ніхто
пальцам не кране. А ты: нарабава-
лі!.. Тут, браток, асобая шрубца
ўпору!.. Разумець трэба.

— Золата?

— Трыста мясцоў, золата з кіеў-
скіх—харкаўскіх сэйфаў!.. Мы, бра-
ток!..

Чорна, чадна.

Топкі гарачынёю пляскалі, раўн
ветрагонкі. Забітыя вуглёвым пылам,
задымелыя качагары ў рукавіцах без
кашуль. Бегалі, маталіся. Грукалі
ламамі. Падломвалі скіпелы шлак.
З вуглёвых ям на руках чыгунныя
дзежкі падцягвалі. Соп, равеў агонь
у топках. Вугальныя ляпкі ледзьве
дыхалі.

Максім удэрся:

— Вельмі гарача.

Падаючы на яго, Васька крычаў:
— Гэта што!.. Два катлы пушча-
ны!.. Гэта што. Во калі ўсе дзесяць
накруцім!.. ууууу!.. Гарачыня восьм
дзесяць!.. Ветрагонкі—сыстэма ста-
рая, слабая цяга! Гарачыня—восьм
дзесяць. Ды-ж трэба не сядзець, ху-
стачкаю абмахвацца. Трэба рабіць

Без адкруту, без разгіну!.. Ня пот—
кроў жане з цябе!..

— Жыцьцё—горкія сьлёзы.

— Эх, пяць гадкоў я тут адзва-
ніў. Цяпер свет убачыў. Ці-ж і ця-
пер не пагуляць? Першае сьвята ў
жыцьці!..

— Гайда!

Скокнулі ў човен. У горад па-
скрэблі.

Горад у агнях, у музыцы. Кафэ-рэ-
стараны—усе за матросамі. Чорна
ад матросаў.

П'яна. Пыка. Гульня.

Спрэс сьвята.

Цывільным уваход забаронены.

Гарсад. Куплетысты. Цыганы. І на-
вакол таннасьць. У дзесяцарох за
тысячу ўсю ноч з дзятчатамі, з му-
зыкаю, з віном. Ня любіў Васька
грошай пералічваць. А грошай гэтых
самых у яго з паўпуца. Прапівай—
не прап'еш. Гуляй—не прагуляеш.

— Э-эх, брацікі!..

— Сёньня гуляй, заўтра фронт.

— Ісус Хрыстос прагуляўся ў стос!..

— Пі, усё роўна—флёт прапаў!..

— Хто там бузіць?

— Бі буржуя: грошы трэба!..

„Наверх вы, товарищи, все по местам“!..

— Надакучыла ўся барацьба!..
Дахаты!..

„Врагу не сдаётся наш гордый Ваяг
Пощады никто не желает...“

— Брацікі!..

Сцэна. Вальсяночак. Яблычка. Та-
нец „Дзьве кіскі“.

— Дамачкі, мамачкі, бірузовыя
васількі!..

— Цыганка Аза!..

— Рві рр-рр-рр ночкі!.. Раўнуў
дзянькі!..

— Сячы маліну!.. Ці ня хочаш
гарбаты з чорнаю смуродзінаю?..

— Га, рэзвыя ножанькі, круці,
круці, круці!..

Смаляныя паходні скачучь. Ска-
чучь матросы Рагачоўскага атраду.
Абвешаныя яны бомбамі, кулямёт-
нымі кішкамі, гарматамі. Пахне ад іх
пылам, порахам, крывёю: учора толькі
з фронту ўцяклі. Пагуляюць дзень-
другі і на рамезьніках пакоцяць зноў
на пазыцыю.

Пазыцыя пад бокам. Навакол бой-
кі. Навакол вада.

— Арра барра!..—Засабачвай!..

— Хадзі-хадзі!..—Аддзірай пяткі!..

„Отречемся от старого мира,
Отряхнем его прах с наших ног“!..

Наліваўся-наліваўся кітаёза на га-
лоднае чэрава і раптам пашло з яго
усё назад: мадэра, шампанскае і ўся-
лякія заедкі.

За сталом Максім, Васька, Ёльлін,
Сувораў, Абрашка—сьлесар з дэпа,
мад'яр Франц і ізноў-жа ўзруша-
ны кітаёза. На прывольным паветры.
Якар глыбіні марское. Максім аднаго
за адным усіх цалуе і смаркаецца ў
рукаў:

— Абрашка, дай сваю чорствую
руку!.. І сьвядомы-ж у вас у дэпе пра-
летарыят—ох!.. Абрашка, законны
пралетарыят з рабочага ладу!.. вочы
страшаць—рукі робяць. Рукі не да-
стануць—рэбрамі бяраце!..

— Бярэм.

— Гэта так. Гэта панашаму. Жар-
ты?—у тыдзень два бронедзянікі
згрукалі!.. Пад Батайскай, пад Куш-
чоўкай шыбка яны нам дапамаглі!..
Вось як дапамаглі, Абрашка!.. Вася,
зьвярні ўвагу: у тыдзень два броне-
дзянікі!..

І Васька частуе кітаёзу, Максіма,
шкіпера Ёльліна, Суворова, шасьцёр-
ку, Абрашу, у кругавую:

— Пі, гуляй, брацікі!.. Сёньня на-
ша сьвята!.. Гаспадар, давай вячэру
на пятнаццаць даньняў!.. За ўсё пла-
чу!.. Ёсьць адказ!.. А беламордых
перадушым да аднаго. Душа з іх
вон!.. Мы!..

Хор цыганскі:

„...На горе стоит ольха,
Под горою вишня.
Буржуй цыганку полюбил,
Она за матроса вышла.
Их, раз,
Еще раз,
Еще много,
Много раз...“

— Больш жыцьці!..

— Больш агня!..

„А, ну, раз,
Еще раз,
Еще много,
Много раз,
“

А-ах раз,
Еще раз,
Еще сотню,
Тыщу раааааз...“

Кожная галава вясёла. Кожная
галава—бубен.

Распалілася сэрца Васькава. На
стол узьлез, роўма:

— Брацікі... Слухай, сюды-ы-ы...

І пачаўся тут мітынг з сьлязамі, з
музыкай.

Гра

Бра

Ура

Дра

Зра

З крывёю

З мясам

З шэрсцю.

І ночу-ж проста з гораду на стан-
цыю дабрахвотніцкі атрад. Ваські

Галагана партызанскі атрад у дзье-
сьце галоў. Наваліліся на каманда-
та беспаваротна.

— Зброю...

З пятае пуці два вагоны вінтовак.
Адзін Максіму дастаўся. На стрэхі
пульманаўскіх ставілі кулямёты. На-
кладвалі мяшкі з рысам, хлебам,
цукрам. Кітаёза рабіў, як чорт.

Сядаааай...

Длянй... Длянй... Длянй...

Ду-ду-ду...

Эшэлён сарваўся і, грукочучы бу-
фэрамі, раскачаючыся на стрэлках,
зразу пашоў набягі.

Матай. Круці. Вінці.

Цягнік імчыцца.

Аганькі.

Далёкая дарога...

~~~~~

#### Янка Відук

### Г а л о п

Туп-топ!

Туп-топ!

Туп-топ!

Галоп!

Галоп!

Галоп!

Капытамі—пыл—

слуп.

Праз канаву быр-

знуў.—

І панёсься з бакамі ўсьпененымі,

разьдзімаючы ноздры ў нахрор.

Пад нагамі дарога—сажэнямі

адсякалася званам падкоў.

А сядок на сядле—

ў даль.

Вочы роўнядзі рэжуць

сталь.

Сонца сочыцца смагай—

плашмя

(Разьдзімаюцца ноздры

ў каня).

Пералесак, лясок—

міг.

Многа ўмотана вёрст—

міль.

Шмат прабіта бандыцкіх

засад.

каб папасьці ў чырвоны штаб!

Ужо дзень пахіліўся

ніц.

Ўжо дарогі адцяты

граніт.—

Хоць замылены чорны

конь,

але іскраць падковы

звон.

Небясьпечны апошні

скач

праз лясок і ў штабе...

— Бац!

...Куля зьвякнула.

Дзень—

скок.

Губы жмакаюць

жорсткі

пясок...

Конь панёсься з бакамі ўсьпененымі,

адбіваючы рэхам галоп.

Цалавала апошнімі цэнямі

сонца труп

і барвяную

кроў...

### Прадоўнаму веку

**Ў**жо нэрвовасьць  
па вёсках палае,  
ўжо рухавасьць  
буяе,  
расьце.—  
Дні—агаркамі  
сноў дагараюць,  
І—гартуюцца  
лягуценьні...

**Я**кі ў горадзе,  
ў вёсцы  
межаў  
ўжо няма,—  
у бурлістых далях.  
І званчэ  
штодня—марсэльеза,  
І штодня—  
расквітае запал...

**Т**аму часта  
у грудзях пажары...  
Таму часта  
згарае кроў...  
Глынуць  
хоцацца  
з фабрыкі гары,—  
хоцацца—  
ў горад з палёў...

**Х**оць прайсьці  
па каменістых плітах,  
паглядзець хоць  
рабочых калёнаў,—  
ды гарачую,

палкую вітань  
перадаць ім  
ад мілых загонаў.

**П**ерадаць...  
падзвіцца на сьвет!..  
Хоць у марак...  
(Няма тут сьмеху!)  
І сказаць словам  
шчырым паэты  
маладому,  
прадоўнаму веку!

**О**х, які-ж ты  
бязьлітасны век!  
— Падначальваеш  
й сэрца законам...  
— Даў удзел ты  
згараць чалавеку...  
— Дый жыцьця  
не клясьці ніколі!..

**Н**у,  
дык так-жа!..  
І я не кляню!  
— Прад табою  
я нізка хілюся...

Я хілюся Вялікаму жыцьцю—  
і пераможным  
яго салютам!..

17/XI—1927 г.

Палесьсе. Случчына.